

Vitmosskursen i Malung

Lennart Bratt, Falun

S. angermanicum

S. fimbriatum

Naturskyddsföreningen i Dalarna tog i och med arrangerandet av en vitmosskurs ett lovvärt initiativ, som förhoppningsvis kommer få efterföljare. En veckoslutskurs inom ett begränsat område ger den tillfredsställande möjligheten att tränga ganska väl in i ett ämne. Vitmossor är ett utmärkt sådant ämne och ett 20-tal entusiaster mötte upp.

I Sverige finns 41 olika vitmossearter. Alla dessa kan (troligen) påträffas i Malungs socken, vilket torde vara unikt för landet.

Under förnämlig ledning av Pell-Algot Eriksson och Thomas Hallingbäck besökte vi strategiska lokaler. De viktigaste sphagnummiljöerna är mossar, fattigkärr-rikkärr, sumpskog, källor samt sjö- och bäckstränder. De olika miljöerna har ofta sina särskilda arter, varför vissa sphagna har ett gott indikationsvärde på t.ex. näringstillgång.

Efter ett tag av vitmossestudier finner man att vissa arter bildar ganska typiska huvudgrupper. Inom dessa finns sedan somliga i fält lätt igenkännbara arter, medan andra arter endast kan åtskiljas säkert vid mikroskopet. Växtmiljön ger dock ofta en god ledning.

Som sphagnolog kan man knappast drivas av raritetsdjävulen. De flesta vitmossor förekommer nämligen ganska allmänt om miljökraven är tillgodosedda och mer udda krav är ovanliga. Några undantag finns dock. I Malungstrakten kunde Pell-Algot visa upp de i större delen av landet sällsynta arterna *strictum*, *angermanicum* och *molle*. Huvuddelen av sphagnologens arbete består emellertid i att bena upp artsammansättningen i de torvor som täcker c:a 3000 km² av vårt landskap, eller en yta motsvarande Rättviks och Orsas kommuner sammantagna.

Vid ett par tillfällen kunde vi som omväxling sänka lupparna från vitmossornas stamblad och istället beundra ganska rika förekomster av myggblomstret, den lilla myrorkidén. Vi hade även förmånen att under en exkursionsdag ha sällskap av professor Hugo Sjörs. Han höll samma kväll ett uppskattat föredrag om vitmossornas ekologi. Det minnesvärda veckoslutet kryddades dessutom av musik. Pell-Algot spelade folklåtar från Malung på sin fiol och under en lunchrast vid en fäbod nära Tandövala uppenbarade sig en skicklig och spelsugen hornblåsare.

Efter att ha uttryckt sin stora tacksamhet till Pell-Algot, Tomas samt till Malungs folkhögskolas vänliga personal, spreds kursdeltagarna över landet, där de förhoppningsvis ska kunna vidga vår kännedom om vitmossorna.